УДК 311.1:311.2:331(477)

О.В. КУСТОВСЬКА,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри статистики Тернопільського національного економічного університету

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Ефективне функціонування та розвиток ринку праці в Україні вимагає адекватної організації оплати праці, що передбачає як забезпечення її відтворювальної функції, так і взаємозв'язок рівня заробітної плати найманих працівників з результативністю та продуктивністю їхньої праці, кваліфікацією, досвідом тощо.

Однією з актуальних проблем у сфері оплати праці є наявність необґрунтованої галузевої, регіональної та професійної (кваліфікаційної) диференціації заробітної плати найманих працівників. Об'єктивна диференціація рівня заробітної плати – важлива умова підвищення її мотиваційної функції. До основних чинників, що зумовлюють таку диференціацію, належать: кон'юнктура ринку праці; галузеві особливості змісту, організації та оплати праці; регіональні фактори; складність праці, її відповідальність; умови праці; цінність посади; рівень кваліфікації працівника, його особистісні характеристики; колективні та індивідуальні результати праці; результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів; законодавчі норми у галузі оплати праці [1, с.17].

Оскільки одним із вагомих чинників функціонування і розвитку регіональних ринків праці в Україні є рівень оплати праці, особливої уваги, на нашу думку, заслуговує проблема оцінювання його регіональної диференціації, а також виявлення факторів, під впливом яких вона формується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних з організацією оплати праці, її рівнем і динамікою, чинниками, що зумовлюють диференціацію, присвячено праці відомих українських учених, зокрема, В. Близнюка, В. Дієсперова, Д. Богині, О. Грішнової, В. Данюка, А. Колота, Г. Кулікова, Е. Лібанової, В. Новікова, В. Онікієнка, С. Цимбалюка та ін. Ці проблеми вивчають також ряд провідних науковців з країн СНД: Л. Абалкін, А. Аганбегян, Н. Волков, М. Мейксін, М. Пошерстнік, А. Ощепков, Л. Степанова, Л. Фіськова, Т. Яковлєва та ін. Зокрема, С. Цимбалюк [1] досліджує диференціацію оплати праці в Україні у контексті її видів, чинників і сучасного стану, В. Близнюк [3] акцентує увагу на гендерних відмінностях оплати праці, В. Дієсперов [4] вивчає диференціацію оплати праці залежно від її продуктивності та дохідності,

порівняльному аналізу оплати праці в Україні та країнах ЄС присвячено монографію колективу авторів (за редакцією А.М. Колота, Г.Т. Кулікова) [5]. Разом з тим, на нашу думку, потребують подальшого дослідження проблеми оцінювання та статистичного аналізу диференціації заробітної плати в Україні, зумовленої впливом низки чинників, які діють на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Метою дослідження є оцінювання і статистичний аналіз регіональної диференціації оплати праці в Україні.

Виклад основного матеріалу. Загалом у наукових дослідженнях під диференціацією розуміють розподіл цілого на окремі якісно відмінні частини [2, с.167], а під диференціацією заробітної плати – відмінності у рівнях заробітної плати працівників залежно від різних чинників [1, с.16]. Виходячи з вищенаведеного визначення, для оцінювання такої диференціації необхідно використовувати абсолютні або відносні величини, які характеризують різницю (відмінність) рівня заробітної плати різних соціальних, економічних і демографічних груп зайнятого населення. На мікрорівні диференціація оплати праці проявляється у розшаруванні (розподілі) найманих штатних працівників за рівнем їхньої заробітної плати.

Під рівнем диференціації ми розуміємо кількісні оцінки, що характеризують співвідношення рівня оплати праці (заробітної плати) окремих груп працівників, а під ступенем диференціації – якісні характеристики таких відмінностей.

При вивченні диференціації оплати праці виокремлюють різні її види, зокрема галузеву, регіональну, професійну (кваліфікаційну, посадову) [1, с.17], гендерну [3, с.18]. Галузева диференціація означає відмінність рівнів заробітної плати працівників за видами економічної та промислової діяльності. Регіональна диференціація виявляється у варіації рівнів заробітної плати працівників різних регіонів, що формується під впливом багатьох чинників, зокрема галузевої структури регіональної економіки. Професійна диференціація характеризується відмінностями у рівнях заробітної плати працівників залежно від професійних груп, посад, рівнів кваліфікації тощо. Гендерна диференціація оплати праці – відмінність заробітної плати чоловіків і жінок, яка зумовлюється різним розміром нагромадженого людського капіталу (загального і специфічного), концентрацією зайнятих чоловіків і жінок у різних галузях економіки, на різних посадах і професіях, наявністю дискримінації жінок на ринку праці [3, с.19].

Інформаційною базою оцінювання і статистичного аналізу диференціації оплати праці є результати групування найманих працівників за суттєвими ознаками, при цьому кожна група характеризується абсолютними і середніми показниками (середньооблікова кількість штатних працівників, кількість відпрацьованих людино-годин, річний фонд оплати праці штатних працівників, середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, середня заробітна плата за одну оплачену або відпрацьовану годину).

Залежно від групувальної ознаки, за якою утворено групи найманих працівників, пропонуємо виокремлювати такі види диференціації оплати праці:

- регіональна;
- економічна:
  - за видами економічної діяльності;
  - за видами промислової діяльності;
  - за формами власності;
  - за організаційно-правовими формами господарювання;
  - за джерелами фінансування;

- за сферами державного управління;

– демографічна:
  - за статтю;
  - за віком;
  - за типом поселення;

– професійна (кваліфікаційна, посадова).

Для оцінювання диференціації оплати праці доцільно також використовувати комбінаційні групування за двома і більше ознаками, наприклад, за регіонами і видами економічної діяльності, за видами економічної діяльності та статтю тощо.

Для статистичного аналізу диференціації оплати праці використовують систему показників, до якої належать:

– середні показники (середньооблікова кількість штатних працівників, середня місячна заробітна плата одного штатного працівника, середня оплата праці однієї відпрацьованої або оплаченої години тощо);

– відносні показники (питома вага за середньообліковою кількістю штатних працівників, за фондом оплати праці, відношення максимального рівня заробітної плати до мінімального, коефіцієнти порівняння тощо);

– показники варіації та розподілу (розмах варіації, дисперсія, середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт осциляції, квадратичний коефіцієнт варіації, квартилі, квартильні коефіцієнти варіації та диференціації, коефіцієнти локалізації та концентрації, коефіцієнти структурних зрушень тощо);

– показники щільності взаємозв'язку (лінійний коефіцієнт кореляції, коефіцієнт детермінації та ін.);

– показники інтенсивності динаміки (базисні та середньорічні темпи зростання і приросту).

Для оцінювання й аналізу регіональної диференціації оплати праці у динаміці використаємо дискретні ряди розподілу, що містять середньомісячну заробітну плату та середньооблікову кількість штатних працівників у кожному регіоні в 2000 р., 2005 р. і 2009 р. Для оцінювання рівня диференціації у кожному році визначимо розмах варіації середньомісячної заробітної плати, середнє квадратичне відхилення, перший та третій квартилі, коефіцієнт осциляції, квадратичний коефіцієнт варіації, квартильні коефіцієнти варіації та диференціації. Останні обчислимо за формулами:

– квартильний коефіцієнт варіації:

$$Кв = \frac{Q_3 - Q_1}{2Me}, \qquad (1)$$

де Q_1, Q_3 – перший і третій квартилі; Me – медіана;

– квартильний коефіцієнт диференціації:

$$K_д = \frac{Q_3 - Q_1}{Q_3 + Q_1}. \qquad (2)$$

Результати розрахунків вищенаведених показників (табл. 1) свідчать про значне зростання усіх показників рівня оплати праці, при цьому найвищими темпами збільшувалися мінімальні регіональні значення. Впродовж досліджуваного періоду можна констатувати наявність досить сильної регіональної диференціації середньомісячної заробітної плати, проте зменшення значень коефіцієнтів свідчить про зменшення її інтенсивності.

Таблиця 1

Статистичні оцінки рівня регіональної диференціації оплати праці в Україні[1]

	Позначення	2000	2005	2009	2009 р. у порівнянні з 2000 р.
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, *грн.*					
у середньому по Україні	$\overline{X}$	230	806	1906	8,3
максимальна	X_{max}	405	1314	3161	7,8
мінімальна	X_{min}	135	553	1412	10,5
медіана	Me	194	713	1627	8,4
перший квартиль	Q_1	171	623	1522	8,9
третій квартиль	Q_3	234	786	1825	7,8
Розмах варіації, грн.	R	270	761	1749	6,5
Коефіцієнт осциляції, %	V_R	117,4	94,4	91,8	0,782
Квадратичний коефіцієнт варіації, %	V_Q	28,0	24,1	24,7	0,882
Квартильний коефіцієнт варіації	K_b	0,162	0,114	0,093	0,574
Квартильний коефіцієнт диференціації	K_c	0,156	0,116	0,091	0,583

[1] *Розраховано автором за даними сайту Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua*

Отже, у 2009 р. максимальний абсолютний розмір диференціації середньомісячної заробітної плати у регіонах становив 1749 грн., або 91,8% порівняно з середнім значенням цього показника в Україні, у 25% регіонів середньомісячна заробітна плата не перевищувала 1522 грн., у 75% – 1835 грн. Значення квадратичного коефіцієнта варіації свідчать про наявність досить сильної регіональної диференціації оплати праці, проте динаміка всіх наведених у табл. 1 коефіцієнтів дає підстави стверджувати, що розміри та інтенсивність цієї диференціації скорочуються. Таким чином, проведені розрахунки підтверджують висновки науковців про те, що подолати міжрегіональні розбіжності у рівнях заробітної плати не вдається, проте характерною є стійка тенденція зниження диференціації середньої заробітної плати у регіонах [5, с.48].

Результати ранжування за рівнем середньомісячної заробітної плати одного штатного працівника (табл. 2) дають можливість виокремити регіони, що постійно мають найнижчі рейтинги (Тернопільська, Волинська, Вінницька, Житомирська області). Водночас є група регіонів, які стабільно мають високі рейтинги (м. Київ, м. Севастополь, Донецька, Дніпропетровська, Київська області) або займають середні позиції (Автономна Республіка Крим, Івано-Франківська, Львівська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська, Черкаська області). Є і регіони, які характеризуються досить помітним зростанням рейтингу (Закарпатська, Кіровоградська, Хмельницька і Чернівецька області) або його падінням (Херсонська і Чернігівська області).

Існує обернена залежність між рейтингом регіону за рівнем оплати праці та інтенсивністю зростання останнього: чим вищий рейтинг, тим нижчий середньорічний темп приросту середньомісячної заробітної плати одного штатного працівника (рис. 1). Одержане рівняння регресії свідчить про те, що падіння рейтингу на одиницю супроводжується зростанням середньорічного темпу приросту на 0,15 п.п., а між цими показниками

є тісний прямий зв'язок (лінійний коефіцієнт кореляції дорівнює 0,776, а коефіцієнт детермінації – 0,6029).

Таблиця 2

Ранжування регіонів України за рівнем оплати праці[1]

	Рейтинг регіону			Середньорічний темп приросту рівня оплати праці у 2000–2009 рр., %
	2000	2005	2009	
Автономна Республіка Крим	11	12	12	25,3
Вінницька	23	24	22	28,4
Волинська	26	25	26	28,4
Дніпропетровська	4	3	4	24,5
Донецька	2	2	2	24,6
Житомирська	22	22	23	27,8
Закарпатська	20	16	17	27,8
Запорізька	3	4	7	22,9
Івано-Франківська	15	13	14	27,1
Київська	6	5	3	26,4
Кіровоградська	21	20	18	27,7
Луганська	8	6	6	26,1
Львівська	13	14	13	26,9
Миколаївська	10	11	8	25,9
Одеська	7	8	10	25,2
Полтавська	12	10	11	25,8
Рівненська	18	15	15	28,2
Сумська	14	17	16	26,4
Тернопільська	27	27	27	29,8
Харківська	9	9	9	25,7
Херсонська	18	19	24	27,0
Хмельницька	25	26	21	28,8
Черкаська	17	18	19	27,3
Чернівецька	24	21	20	28,7
Чернігівська	16	22	25	26,5
м. Київ	1	1	1	25,6
м. Севастополь	5	7	5	25,1
Україна	x	x	x	26,5

[1] *Розраховано автором за даними сайту Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua*

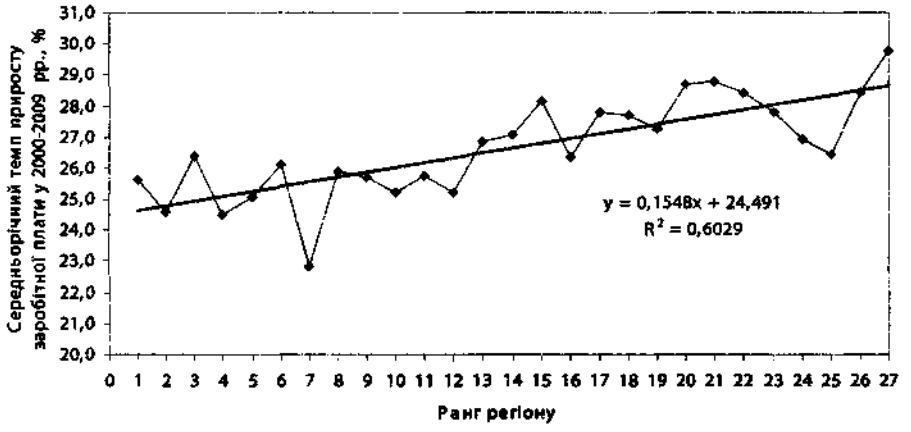

Рис. 1. **Взаємозв'язок рейтингу регіону за рівнем оплати праці та середньорічними темпами її зростання у 2009 р.**

Для аналізу регіональної диференціації рівня оплати праці виконаємо групування регіонів (за винятком м. Києва, оскільки у столиці нашої держави рівень оплати праці є аномально високим порівняно з іншими регіонами) у 2000 р. і 2009 р. за середньомісячною заробітною платою з утворенням трьох груп з рівними інтервалами (табл. 3,4).

Таблиця 3

Групування регіонів України за рівнем середньомісячної заробітної плати у 2000 році[1]

Регіон	Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, *грн.*	Питома вага за середньооблiковою кількістю штатних працівників, %	Фонд оплати праці штатних працівників, *тис. грн.*	Питома вага за фондом оплати праці, %
Регіони з низьким рівнем оплати праці (135–187 грн.)				
Тернопільська	135	2,24	41310	1,47
Волинська	150	2,08	42600	1,52
Хмельницька	156	3,12	66612	2,38
Чернівецька	157	1,45	31086	1,11
Вінницька	159	3,88	84429	3,01
Житомирська	164	2,92	65600	2,34
Кіровоградська	170	2,32	53890	1,92
Закарпатська	172	1,88	44204	1,58
Рівненська	173	2,25	53284	1,90
Херсонська	173	2,41	56917	2,03
Черкаська	175	3,10	74200	2,65
Чернігівська	177	2,62	63366	2,26
По першій групі	**164**	**30,26**	**677498**	**24,17**

Продовження таблиці 3

Регіон	Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, *грн.*	Питома вага за середньооблiковою кількістю штатних працівників, *%*	Фонд оплати праці штатних працівників, *тис. грн.*	Питома вага за фондом оплати праці, *%*
Регіони з середнім рівнем оплати праці (188–240 грн.)				
Івано-Франківська	188	2,32	59784	2,13
Сумська	194	2,93	77794	2,78
Львівська	196	5,05	135436	4,83
Полтавська	220	3,75	112860	4,03
Автономна Республіка Крим	225	3,72	114525	4,09
Миколаївська	227	2,62	81493	2,91
Харківська	230	6,03	189750	6,77
Луганська	232	5,21	165184	5,89
Одеська	236	4,61	148916	5,31
По другій групі	**219**	**36,26**	**1085742**	**38,73**
Регіони з високим рівнем оплати праці (241–292 грн.)				
Київська	241	3,43	113029	4,03
м. Севастополь	251	0,61	21084	0,75
Дніпропетровська	273	8,12	303303	10,82
Запорізька	289	4,35	171955	6,13
Донецька	292	10,78	430700	15,36
По третій групі	**279**	**27,30**	**1040071**	**37,10**

[1]*Розраховано автором за даними сайту Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua*

Таблиця 4

Групування регіонів України за рівнем середньомісячної заробітної плати у 2009 році[1]

Регіон	Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, *грн.*	Питома вага за середньооблiковою кількістю штатних працівників, *%* (d)	Фонд оплати праці штатних працівників, *тис. грн.*	Питома вага за фондом оплати праці, *%* (D)
Регіони з низьким рівнем оплати праці (1412–1647 грн.)				
Тернопільська	1412	1,78	260232	1,59
Волинська	1427	1,93	285115	1,74
Чернігівська	1465	2,24	340906	2,08
Херсонська	1482	1,94	298475	1,82

Продовження таблиці 4

Регіон	Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, *грн.*	Питома вага за середньооблiковою кількістю штатних працівників, % (d)	Фонд оплати праці штатних працівників, *тис. грн.*	Питома вага за фондом оплати праці, % (D)
Житомирська	1493	2,44	377281	2,30
Вінницька	1511	3,09	483822	2,96
Хмельницька	1521	2,35	370668	2,26
Чернівецька	1523	1,35	213525	1,30
Черкаська	1532	2,60	413793	2,53
Кіровоградська	1537	1,96	313241	1,91
Закарпатська	1562	1,93	312712	1,91
Сумська	1593	2,51	414499	2,53
Рівненська	1614	2,07	345880	2,11
Івано-Франківська	1627	2,19	370143	2,26
По першій групі	**1523**	**30,37**	**4800290**	**29,32**
Регіони з середнім рівнем оплати праці (1648–1881 грн.)				
Львівська	1667	5,26	909682	5,56
Автономна Республіка Крим	1707	3,68	651221	3,98
Полтавська	1733	3,55	639130	3,90
Одеська	1787	4,81	891356	5,44
Харківська	1804	6,15	1150772	7,03
Миколаївська	1806	2,34	438316	2,68
Запорізька	1843	4,37	835801	5,11
Луганська	1873	5,17	1005239	6,14
По другій групі	**1779**	**35,33**	**6521516**	**39,84**
Регіони з високим рівнем оплати праці (1882–2116 грн.)				
м. Севастополь	1882	0,71	137951	0,84
Дніпропетровська	1963	8,73	1778085	10,86
Київська	1987	3,46	713134	4,36
Донецька	2116	11,02	2419434	14,78
По третій групі	**2035**	**23,92**	**5048605**	**30,84**

[1]*Розраховано автором за даними сайту Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua*

Для оцінювання регіональної диференціації оплати праці по кожній групі визначимо питому вагу за середньооблiковою кількістю штатних працівників та фондом оплати праці, а також середній рівень оплати праці, розрахований за формулою:

$$\overline{f}_j = \frac{\sum f_i K_i}{\sum K_i}, \qquad (3)$$

де f_i – середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника в і-му регіоні, грн.;

K_i – середньооблікова кількість штатних працівників у і-му регіоні.

Порівняння результатів групування свідчить про те, що впродовж 2000–2009 рр. істотних змін у розподілі регіонів за рівнем оплати праці не відбулося, проте до першої групи перемістилися Сумська та Івано-Франківська області, а до другої – Запорізька область. Питома вага першої і другої груп за середньооблiковою кількістю штатних працівників практично не змінилася, а третьої – дещо зменшилася, однак відбулися певні структурні зрушення за фондом оплати праці – питома вага першої групи зросла, а третьої – помітно зменшилася. Коефіцієнт подібності структур, розрахований на основі питомої ваги кожної групи за середньооблiковою кількістю штатних працівників і фондом оплати праці у 2000 р. і 2009 р., становить відповідно -1,21 та -5,26, що підтверджує вищенаведені висновки.

Слід зазначити, що співвідношення між середніми рівнями оплати праці у групах істотно зменшилося (1:1,17:1,34 у 2009 р. проти 1:1,34:1,70 у 2000 р.), що також є свідченням скорочення регіональної диференціації заробітної плати в Україні. Перевірка нульової гіпотези щодо різниці середньої заробітної плати по групах регіонів у 2000 р. і 2009 р. за допомогою Z-тесту підтвердила її істотність, оскільки розраховані значення суттєво перевищують критичне однобічне значення (значення Z при порівнянні другої та першої груп становило у 2000 р. 8,2, у 2009 р. – 8,9, при порівнянні третьої і другої груп – відповідно 5,6 і 4,6, Z–критичне однобічне дорівнює 1,64 при рівні значимості 0,05).

Для оцінювання внутрішньогрупової варіації та нерівномірності розподілу регіонів за рівнем оплати праці, на нашу думку, доцільно використовувати квадратичний коефіцієнт варіації, коефіцієнти локалізації та концентрації (табл. 5). Коефіцієнти локалізації (K_L) та концентрації (Kk) обчислимо за формулами:

$$K_L = \frac{D_j}{d_j}; \qquad K_k = \frac{1}{2}\sum \left| D_j - d_j \right|, \qquad (4)$$

де D_j, d_j – відповідно питома вага j-тої групи регіонів за фондом оплати праці та середньооблiковою кількістю штатних працівників.

Результати розрахунків показують, що створені групи регіонів є однорідними, при цьому внутрішньогрупова варіація оплати праці у 2009 р. помітно менша, ніж у 2000 р., про що свідчать значення квадратичного коефіцієнта варіації, рівень локалізації є найвищим у третій групі, проте у перших двох групах його значення зростали, рівень концентрації суттєво не змінився і є невисоким.

Таблиця 5

Показники внутрішньогрупової варіації та регіональної диференціації оплати праці

	2000			2009		
	Групи регіонів			Групи регіонів		
	1	2	3	1	2	3
Кількість регіонів	12	9	5	14	8	4
Квадратичний коефіцієнт варіації, %	7,1	7,6	6,1	4,0	3,8	3,8
Коефіцієнт локалізації	0,799	1,068	1,359	0,965	1,127	1,289
$\|D - d\|$, п.п.	6,1	2,5	9,8	1,1	4,5	6,9
Коефіцієнт концентрації, %	9,2	6,3				

Висновки. Для оцінювання і статистичного аналізу регіональної диференціації оплати праці доцільно використовувати систему абсолютних, середніх і відносних показників, за допомогою яких вивчається рівень цієї диференціації, інтенсивність, закономірності зміни у часі тощо. Динаміка статистичних оцінок рівня регіональної диференціації оплати праці, розрахованих за даними Держкомстату України, свідчить про тенденцію до її скорочення, а результати ранжування регіонів за середньомісячною заробітною платою виявляють обернену залежність між рейтингом регіону і темпами її зростання. Досить стійкими за своїм складом є групи регіонів з низьким, середнім і високим рівнем оплати праці, а істотність відмінностей середньомісячної заробітної плати по групах підтверджується статистичними критеріями. Розраховані коефіцієнти варіації, концентрації та локалізації свідчать про зменшення як рівня диференціації оплати праці у кожній групі, так і рівня концентрації фонду оплати праці. Запропоновані методичні підходи та система показників можуть бути використані для оцінювання економічної, демографічної та професійної диференціації оплати праці в Україні.

Дослідження диференціації оплати праці в Україні має спрямовуватися на оцінювання відмінностей у рівнях заробітної плати різних груп найманих працівників. При цьому доцільно виокремлювати не тільки регіональну, а й економічну, демографічну і професійну диференціацію оплати праці. Для оцінювання такої диференціації необхідно використовувати відповідну систему статистичних показників, за допомогою яких здійснюють порівняння у часі та просторі.

Джерела

1. *Цимбалюк С.* Диференціація заробітної плати: види, чинники, сучасний стан в Україні / С. Цимбалюк // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 4. – С. 16–22.

2. *Кураков Л.П., Кураков В.Л.* Большой толковый словарь экономических и юридических терминов. – М.: Вуз и школа, 2001. – 720 с.

3. *Близнюк В.* Гендерні відмінності оплати праці в Україні / В. Близнюк // Україна: аспекти праці. – 2008. – №6. – С. 18–25.

4. *Дієсперов В.* Оплата праці як похідна від її продуктивності та доходності / В.Дієсперов // Україна: аспекти праці. – 2008. – №7. – С. 32–37.

5. *Дослідження* проблем оплати праці: порівняльний аналіз (Україна та країни ЄС): монографія / А.М. Колот, Г.Т. Куліков, О.М. Поплавська [та ін.]; за заг. ред. А.М. Колота, Г.Т. Кулікова. – К.: КНЕУ, 2008. – 274 с.

Анотація. У статті викладено методологічні та методичні питання статистичного оцінювання і аналізу регіональної диференціації рівня оплати праці в Україні, наведено статистичні оцінки, які характеризують регіональну диференціацію середньомісячної заробітної плати у динаміці.

Аннотация. В статье изложены методологические и методические вопросы статистической оценки и анализа региональной дифференциации уровня оплаты труда в Украине, представлены статистические оценки, которые характеризуют региональную дифференциацию среднемесячной заработной платы в динамике.

Summary. In the article the methodological and methodical questions of statistical evaluation and analysis of regional differentiation of level of payment of labor are expounded in Ukraine. It is suggested to estimate regional, economic, demographic and professional differentiation of salary. For the evaluation of regional differentiation of payment of labor such statistical indexes are utilized: range, first and third quartiles; quartile range, coefficient of oscillation; coefficient of variation; quartile coefficient of variation. The value of these indexes is expected for the regions of Ukraine in 2000, 2005 and 2009 years. The results of calculations testify to the presence of noticeable regional differentiation of payment of labor, however much its intensity diminishes in course of time Grouping of regions of Ukraine is carried out after the level of monthly salary, and also certainly rating of every region after this index. Statistical estimations which characterize regional differentiation of average monthly salary in a dynamics are resulted in this article. Found out a tendency to diminishing of level of regional differentiation of salary, and also reverse dependence between rating of region and rates of its growth.

Ключові слова: *диференціація оплати праці, заробітна плата, коефіцієнти локалізації та концентрації, регіональна варіація заробітної плати, оцінка регіональної диференціації заробітної плати.*

Ключевые слова: *дифференциация оплаты труда, заработная плата, коэффициенты локализации и концентрации, региональная вариация заработной платы, оценка региональной дифференциации заработной платы.*

Key words: *differentiation of payment of labors, salary, coefficients of localization and concentration, regional variation of salary, estimation of regional differentiation of salary.*

Стаття надійшла до редакції журналу 12.05.2010 р.